

VAI TRÒ CỦA ĐẠI TƯỚNG VÕ NGUYÊN GIÁP TRONG CHIẾN DỊCH ĐIỆN BIÊN PHỦ TỪ NHỮNG ĐÁNH GIÁ CỦA CÁC HỌC GIẢ PHƯƠNG TÂY

*PGS.TS. Trần Nam Tiến - Huỳnh Tâm Sáng
Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn
Đại học Quốc gia TP. Hồ Chí Minh*

Chiến thắng Điện Biên Phủ ngày 7/5/1954 là chiến thắng vĩ đại của nhân dân Việt Nam, mở ra một trang sử vẻ vang trong lịch sử đấu tranh chống giặc ngoại xâm của dân tộc. Chiến thắng có ý nghĩa vô cùng quan trọng này đã chính thức đánh dấu sự sụp đổ quyền lực của Pháp tại Đông Dương và tạo cảm hứng cho các dân tộc trên thế giới đứng lên chống đế quốc thực dân xâm lược. Có thể nói, chiến thắng Điện Biên Phủ là một trong những chiến thắng có ý nghĩa trọng đại của thế kỷ XX. Từ chiến thắng Điện Biên Phủ, Tổng tư lệnh Võ Nguyên Giáp đã trở thành một biểu tượng của nghệ thuật quân sự Việt Nam. Chiến thắng Điện Biên Phủ đã chứng minh trí tuệ, bản lĩnh và những phẩm chất quân sự vô cùng quý báu của Đại tướng Võ Nguyên Giáp.

Trong cuốn sách nổi tiếng, đã được dịch và xuất bản năm 2012 dưới tên Võ Nguyên Giáp, nhà sử học người Pháp Georges Boudarel đã đặt ra vô số câu hỏi. Vì sao một người chưa từng ngồi trên ghế các nhà trường quân sự đã đối đầu thắng lợi với 15 sĩ quan cao cấp, có nhiều kinh nghiệm nhất, được đào tạo bài bản tại các trường quân sự nổi tiếng nhất phương Tây như Saint Cyr, West Point? Đây thực sự là một câu hỏi lớn cho các chuyên gia quân sự và giới học giả phương Tây về con người Việt Nam có tên là Võ Nguyên Giáp. Và trên thực tế, các học giả phương Tây đã có khá nhiều lời giải cho câu hỏi trên, trong đó xoay quanh chiến thắng Điện Biên Phủ.

Trên thực tế, trước khi là một nhà quân sự lỗi lạc trong thế kỷ XX, là biểu tượng chiến thắng của các thuộc địa kiểu cũ vùng lên giành độc lập sau Điện Biên Phủ, Võ Nguyên Giáp đã từng là nhà giáo, nhà báo. Ông chính thức trở thành cán bộ cách mạng chuyên nghiệp từ trong Cao trào Dân chủ vào những năm 1936-1939 khi Đảng Cộng sản Đông Dương còn đang trong quá trình chuẩn bị cho việc khởi nghĩa giành chính quyền. Ông cũng là học trò, là đồng chí gần gũi, là cán bộ quan trọng của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Sau năm 1945, Võ Nguyên Giáp trở thành Bộ trưởng Nội vụ trong Chính phủ lâm thời Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, sát cánh cùng với Chủ tịch Hồ Chí Minh và các đồng chí của ông chống thù trong giặc ngoài, bảo vệ chính quyền nhân dân non trẻ. Sau khi kháng chiến toàn quốc bùng nổ (1946), Võ Nguyên Giáp chuyển dần sang đảm nhiệm những vị trí lãnh đạo quân đội và chỉ huy cuộc chiến có phần “không cân sức” với đội quân viễn chinh hùng mạnh của Pháp. Trong cuộc kháng chiến toàn dân, toàn diện này, tài năng quân sự của Võ Nguyên Giáp càng ngày càng được khẳng định và vai trò của ông trở nên không thể thay thế trong

Quân đội Nhân dân Việt Nam. Trong cuộc đời mình, Đại tướng Võ Nguyên Giáp đã chỉ huy nhiều trận đánh lớn và giành chiến thắng vang dội, trong đó nổi bật nhất là trận chiến thắng lịch sử Điện Biên Phủ năm 1954.

Như vậy, bên cạnh việc xem xét về tầm vóc và ý nghĩa của chiến thắng Điện Biên Phủ thì việc nghiên cứu về vai trò của Đại tướng Võ Nguyên Giáp trong chiến thắng này là một việc làm cần thiết. Trên cơ sở tiếp cận đó, bài viết điềm lại những đánh giá của các học giả phương Tây về vai trò của Đại tướng Võ Nguyên Giáp trong chiến dịch Điện Biên Phủ (13/3 – 7/5/1954), qua đó góp phần nhận thức đúng đắn, đầy đủ và sâu sắc về những đóng góp của vị tướng huyền thoại của nhân dân Việt Nam.

1. Theo đánh giá chung của các học giả phương Tây, trước khi bước vào cuộc quyết chiến chiến lược ở Điện Biên Phủ, Võ Nguyên Giáp đã có sự chuẩn bị chu đáo hơn các tướng lĩnh người Pháp. Sau khi Toàn quốc kháng chiến bùng nổ (1946), Võ Nguyên Giáp đã dành phần lớn thời gian nghiên cứu, học hỏi các chiến lược, chiến thuật, cách thức tiến hành chiến tranh, trong đó phần lớn là từ các tài liệu của Trung Quốc.¹ Ngoài ra, trong khi người Pháp ngày càng sa lầy trong cuộc chiến ở Đông Dương, các mục tiêu chiến lược của họ ngày càng lung lay thì Võ Nguyên Giáp lại luôn có mục tiêu chiến lược rõ ràng và kiên định trong cuộc chiến này. Jules Roy, từng giải ngũ vì chống lại cuộc chiến tranh Đông Dương của Pháp, đã chỉ ra rằng mục tiêu của tướng Giáp là tiêu diệt các đơn vị đồn trú của Pháp tại Điện Biên Phủ, qua đó tạo ra một bước chuyển quan trọng nhằm kết thúc chiến tranh. Trong suốt quá trình chuẩn bị chiến dịch, tướng Giáp hoàn toàn kiên định niềm tin sẽ đánh bại quân Pháp tại cứ điểm Điện Biên Phủ, qua đó đập tan ý chí chiến đấu của Pháp ở Việt Nam nói riêng và Đông Dương nói chung, do đó ông đã tập trung một nửa lực lượng chiến đấu của mình tại khu vực với ước tính gần 50 ngàn quân. Ngoài ra, Võ Nguyên Giáp còn huy động khoảng 20.000 nhân công tham gia hỗ trợ hậu cần để tiếp tế cho quân đội và vận chuyển các khẩu pháo vào vị trí.²

Giai đoạn cuối năm 1953 khi cuộc chiến đã bắt đầu nghiêng thắng lợi về phía Việt Minh, mục tiêu chính của tướng Giáp là tập trung lực lượng, tăng cường sức mạnh từ sự hỗ trợ pháo binh, củng cố các tuyến thông tin liên lạc, chuẩn bị cho trận đối đầu lịch sử với người Pháp. Khi Navarre cho xây dựng cứ điểm Điện Biên Phủ, tướng Giáp nhận định rằng đã đến lúc phải hành động.³ Sau khi đánh giá sức mạnh to lớn của Việt Minh và nghệ thuật

¹ Mark Grossman (2007), *World Military Leaders: A Biographical Dictionary*, New York: Facts on File, p.127.

² John Arquilla (2011), *Insurgents, Raiders, and Bandits: How Masters of Irregular Warfare Have Shaped Our World*, Chicago, IL: Ivan R Dee, p.234.

³ Bernard Fall (1966), *Hell in a Very Small Place; the siege of Dien Bien Phu*, Philadelphia: Lippincott, pp. 33-35; Phillip B. Davidson (1988), *Vietnam at War*, New York: Oxford University Press, paperback 1991,

sử dụng chiến thuật đánh du kích thành từng tập nhỏ lẻ (small-unit ambush tactics) của tướng Giáp, James A. Warren đã đánh giá súc tích: “Kiên nhẫn, kiên nhẫn và phối hợp thời gian chính xác là những món quà tuyệt vời của tướng Giáp với vai trò chỉ huy”⁴.

Ngay khi biết tin Việt Minh đã bao vây Điện Biên Phủ, tướng Navarre và các đồng sự vẫn tin rằng Việt Minh sẽ không thể giành thắng lợi. Việc không đánh giá đúng tiềm lực của Việt Minh cũng là một trong những nguyên nhân khiến Navarre chủ quan. Tuy nhiên, trong khi phía Pháp tỏ ra chủ quan, tướng Giáp lại có sự chuẩn bị kỹ lưỡng. Trước cuộc đấu tranh kéo dài tại Điện Biên Phủ, tướng Giáp đã trải qua hàng tuần liền nghiên cứu phương pháp tích lũy vũ khí, đặt pháo binh và phòng không trước khi tiến hành các cuộc tiến công quan trọng.⁵ Trong đó, Võ Nguyên Giáp đã nhận thức rất rõ rằng các hoạt động hậu cần có ý nghĩa tối quan trọng trong bất kỳ cuộc chiến nào. Học giả Phillip B. Davidson đã chỉ rõ rằng: Võ Nguyên Giáp đã nắm được điểm điểm mấu chốt của cuộc chiến rằng bất kỳ ai chiến thắng trong cuộc chiến hậu cần tại Điện Biên Phủ, người đó sẽ giành chiến thắng chung cuộc.⁶ Việc nghiên cứu kỹ sách lược và có sự chuẩn bị chu đáo đã cho thấy tư duy quân sự sắc bén của Võ Nguyên Giáp. Đây cũng là một trong những nguyên nhân chủ yếu dẫn đến chiến thắng lịch sử của quân và dân ta tại Điện Biên Phủ.

2. Trong chiến dịch Điện Biên Phủ, Đại tướng Võ Nguyên Giáp đã thể hiện vai trò lãnh đạo xuất sắc với nghệ thuật chỉ đạo tinh huống. Trong các giai đoạn khốc liệt của cuộc chiến chống Pháp lần thứ hai, tướng Giáp đã trực tiếp giám sát việc huy động và đào tạo các lực lượng du kích. Mục tiêu của Võ Nguyên Giáp là xây dựng các lực lượng du kích độc lập sao cho phù hợp với tình hình và nhiệm vụ được giao. Ngoài ra, ông còn trực tiếp sinh hoạt cùng du kích, chịu đựng những vất vả của họ, động viên và hướng dẫn họ các kỹ thuật để tăng cường khả năng sống sót.⁷ Vì vậy, ông đã nhanh chóng nhận được sự tín

pp. 192-195; Martin Windrow (2004), *The Last Valley: Dien Bien Phu and the French Defeat in Vietnam*, London: Weidenfeld and Nicolson, Ltd., (Orion Publishing), pp. 130-163.

⁴ Nguyễn Văn Tiếng Anh: “Patience—patience, and timing, were among Giap’s great gifts as a commander”. James A. Warren, “General Giap and the Myth of American Invincibility”, tại địa chỉ: <http://www.thedailybeast.com/articles/2013/10/12/general-giap-and-the-myth-of-american-invincibility.html>, truy cập ngày 19/3/2014.

⁵ Phillip B. Davidson (1988), *Sđd*, pp. 199-210; Bernard Fall (1966), *Sđd*, pp. 48-58; Martin Windrow (2004), *Sđd*, pp. 150-160.

⁶ Phillip B. Davidson (1988), *Vietnam at War: The History: 1946-1975*, Novato, CA: Presidio Press, p. 194.

⁷ Stanley Karnow (1994), *Vietnam: A History*, Pimlico, London, p. 157.

nhiệm và hỗ trợ từ mọi người.⁸ Quyết định của Võ Nguyên Giáp trong việc trì hoãn cuộc chiến tại Điện Biên Phủ (ngày 26/1/1954) để dành thời gian cho các tướng lĩnh và quân đội chuẩn bị lực lượng là một bằng chứng cụ thể cho nghệ thuật lãnh đạo tình huống của tướng Giáp.⁹

Trong chiến dịch Điện Biên Phủ, Đại tướng Võ Nguyên Giáp đã cho thấy tầm nhìn bao quát và tư duy nhạy bén về quân sự khi ông nhận ra rằng quân Pháp ở Điện Biên Phủ hoàn toàn phụ thuộc vào tiếp tế và yểm trợ hỏa lực từ trên không. Đây chính là điểm yếu của quân Pháp ở Điện Biên Phủ. Chính vì vậy, tướng Giáp đã tập trung hỏa lực hóa giải sức mạnh không quân của Pháp bằng cách dùng pháo kim chân lực lượng máy bay chiến đấu của Pháp ở Điện Biên Phủ không thể cất cánh.¹⁰

Võ Nguyên Giáp đã được các học giả phương Tây ví như bậc thầy về quân sự của Việt Nam bởi chính ông đã “biến những điều không thể thành có thể”. Derek W. Frisby, Phó giáo sư lịch sử quân sự tại Đại học Middle Tennessee State (Mỹ) khi được phỏng vấn bởi Đài truyền hình Deutsche Welle (Đức) đã cho rằng sự thiên tài của tướng Giáp tại trận Điện Biên Phủ đã được thể hiện khi “ông đã đánh vào niềm tin của các cường quốc phương Tây rằng hỏa lực là yếu tố duy nhất quyết định chiến thắng”. Frisby tiếp tục nhận định: “Tướng Giáp đã chứng tỏ sự linh hoạt và quyết tâm của mình khi lệnh cho các binh sĩ vận chuyển bằng tay các khẩu pháo và súng phòng không vào những con đường mòn hầu như không thể đi nổi. Với việc làm điều kẻ thù coi là bất khả thi mà không cần đến các phương tiện hiện đại, ông đã biến khu đóng quân của Pháp thành nơi không thể trụ vững”.¹¹ Chính sự kiên quyết, táo bạo của Đại tướng Võ Nguyên Giáp đã khiến quân Pháp bất ngờ. Yếu tố thần tốc, táo bạo và vận dụng khéo léo, hợp lý các nguồn lực sẵn có đã khiến thực dân Pháp thất bại và góp phần buộc Pháp phải rút khỏi Đông Dương. Có thể nói, nghệ thuật lãnh đạo tình huống của tướng Giáp đã thể hiện tư duy và bản lĩnh của người cầm quân và vì vậy đã có tác dụng hỗ trợ rất lớn cho giai đoạn phản công của cuộc chiến.¹² Chính vì vậy, thành công từ trận Điện Biên Phủ đã giúp Võ Nguyên Giáp được xếp vào một trong những vị

⁸ Miller, D., “General Giap: The Career of this Outstanding Communist General”, *War Monthly*, Vol. 9 (6), 1981, p. 2.

⁹ H.R. Simpson, “A Conversation with Gen. Giap”, *Army*, Vol. 41, No. 9, Sept 1991, p. 50.

¹⁰ Jules Roy (1963), *The Battle of Dien Bien Phu*, New York: Carrol & Graf Publishers, Inc., p. 54, 104.

¹¹ Gabriel Domínguez, “Vo Nguyen Giap - 'A master of revolutionary war'”, *Deutsche Welle*, tại địa chỉ: <http://www.dw.de/vo-nguyen-giap-a-master-of-revolutionary-war/a-17141733>, truy cập ngày 17/3/2014.

¹² Phillip B. Davidson (1989), *Vietnam at War: The History: 1946-1975*, Sidgewick and Jackson, pp. 178–80.

tướng thành công nhất trong thế kỷ XX.¹³

3. Đại tướng Võ Nguyên Giáp đã có những nhận xét và đánh giá xác đáng về tình hình và thời cơ chiến sự. Bằng khả năng quân sự thiên phú, Võ Nguyên Giáp đã theo dõi và nắm bắt diễn biến chi tiết của cuộc chiến tại Điện Biên Phủ. Ở Việt Nam, cho đến đầu tháng 12/1953, Bộ Chính trị đã thông qua kế hoạch của Tổng quân ủy trung ương quyết định chọn Điện Biên Phủ làm trận quyết chiến chiến lược.¹⁴ Vào ngày 29/11/1953, Chủ tịch Hồ Chí Minh cũng đã công bố rằng “Chính phủ nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa sẵn sàng xem xét các đề nghị của Pháp” về việc đình chiến và giải quyết các vấn đề Việt Nam. Theo đó, Võ Nguyên Giáp đã nhận định rằng Pháp đang mong muốn về một giải pháp chính trị mà các bước đi của nó sẽ do các cường quốc (Mỹ, Anh, Liên Xô và Trung Quốc) phụ trách thông qua một hội nghị để giải quyết các vấn đề tại châu Á vào giữa năm 1954.

Từ nhận định trên, tướng Giáp hiểu rằng nếu ông muốn đạt được một chiến thắng về quân sự thì điều này phải được hoàn thành trong thời gian giữa tháng 11 đến tháng 5/1954. Và Đại tướng Võ Nguyên Giáp đã quyết định tập trung một lực lượng quân đội lớn để tiến hành đánh Pháp tại cứ điểm Điện Biên Phủ. Học giả O’Neil chỉ ra rằng “không quan trọng khi anh bị cầm chân trong một cuộc chiến tuyệt vọng và đẫm máu với các chi phí thương vong đáng kể cho các quyết định của mình miễn là Pháp cũng bị tổn thương như vậy”.¹⁵ Chris Welburn cũng chỉ ra rằng Võ Nguyên Giáp và Điện Biên Phủ có mối liên hệ đặc biệt: “Đối với tướng Giáp, Điện Biên Phủ chính là mục tiêu phù hợp, với thời gian đúng đắn và nơi chốn thích hợp”.¹⁶

4. Thông qua chiến dịch Điện Biên Phủ, Đại tướng Võ Nguyên Giáp đã đúc kết hệ thống các lý luận và kinh nghiệm chiến tranh trên cơ sở tham khảo từ rất nhiều nguồn. Trong bài viết “*The Death of a Giant: Gen. Vo Nguyen Giap*” đăng trên *Foreign Policy Journal*, Jack A. Smith nhận định rằng mặc dù Võ Nguyên Giáp được ví như một “*Napoleon Đỏ*” (Red Napoleon) và là một trong những vị tướng vĩ đại trong lịch sử hiện đại nhưng sẽ là thiếu sót nếu cho rằng ông chỉ trải qua quá trình tự học về nghệ thuật chiến tranh mà chưa bao giờ tham dự một lớp học nào.

Tác giả cho rằng tướng Giáp đã quen thuộc với lịch sử chống xâm lược hàng ngàn

¹³R.L. Clutterbuck, “General Giap: An Assessment”, *The Army and Quarterly and Defence Journal*, Vol. 124, No. 3, July 1994, p. 333.

¹⁴ Nguyễn Quang Ngọc (chủ biên) (2013), *Tiến trình lịch sử Việt Nam*, Nxb. Giáo dục Việt Nam, tr. 326.

¹⁵ Robert J. O'Neill (1969), *General Giap: Politician and Strategist*, Praeger, pp. 138-139.

¹⁶ Chris Welburn, “Vietnam Sieges: Dien Bien Phu and Khe Sanh – Any Comparison?”, *Australian Defence Force Journal*, No. 119, July/ August 1996, p. 55.

năm của Việt Nam, chủ yếu chống lại Trung Quốc và Mông Cổ. Nhưng kinh nghiệm và kiến thức từ thực tiễn của tướng Giáp được khơi nguồn từ thời hiện đại thông qua việc nghiên cứu các tác phẩm quân sự hiện đại của lãnh tụ Trung Quốc Mao Trạch Đông và Võ Nguyên Giáp đã áp dụng chúng sao cho phù hợp với các điều kiện xã hội, chính trị và địa lý của Việt Nam. Ngoài ra, tướng Giáp còn học được những điều quý báu từ người thầy của mình là Hồ Chí Minh - lãnh tụ vĩ đại của cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc Đông Dương, cũng như Marx, Engels, Lenin và những người khác.

Cùng với đó, sự hận thù sâu sắc về quá trình thống trị của người Pháp ở Việt Nam và Đông Dương cũng đã góp phần hun đúc nên sức mạnh quân sự của Võ Nguyên Giáp. Bởi lẽ, Võ Nguyên Giáp là một người cộng sản kiên trung với ước vọng xây dựng một xã hội xã hội chủ nghĩa có thể mang lại lợi ích cho đại bộ phận quần chúng nhân dân. Chính vì vậy, ông đã áp dụng việc phân tích chủ nghĩa Mác cho các vấn đề chiến tranh.¹⁷

Trên tờ *New York Times*, Joseph Gregory cũng đồng quan điểm với Jack A. Smith khi nhận định rằng tướng Giáp đã học được nhiều điều từ những bài học về quân sự của Mao Trạch Đông, đặc biệt là việc nhấn mạnh đến “chiến tranh du kích” như là một trong những điều kiện tiên quyết để cách mạng đi đến thành công. Việc kế thừa các tư tưởng quân sự đã giúp Võ Nguyên Giáp đánh bại đoàn quân ưu tú của Pháp tại Điện Biên Phủ năm 1954 và buộc người Pháp ngưỡng mộ trong miễn cưỡng (*grudging admiration*).¹⁸

5. Trong thời gian diễn ra chiến Điện Biên Phủ, Võ Nguyên Giáp đã thể hiện vai trò “tổng chỉ huy” cuộc kháng chiến chống Pháp một cách tài tình và đầy bản lĩnh. Đây là một trong những nguyên nhân quan trọng – có sức chi phối hàng đầu trong việc mang lại chiến thắng của Việt Minh trước thực dân Pháp ở Điện Biên Phủ. Trong tập sách “*The Ten Thousand Day War: Vietnam 1945-1975*”, học giả Michael Maclear đã nhận xét một cách khá chân thực và rõ nét khi khắc họa lại chân dung Võ Nguyên Giáp: “Đối với ông Giáp, cảm giác khi gặp thì người ta thấy ông là một con người giống Napoleon về dáng vóc và kiến thức. Ông ta là một chiến lược gia có tài, với chủ trương chạy đua thời gian, trước mắt phải diệt tốt, đợi thời cơ sẽ diệt xe... Ông thua nhiều trận nhưng ông ta lại chẳng bao giờ

¹⁷Jack A. Smith, “The Death of a Giant: Gen. Vo Nguyen Giap”, October 16, 2013, *Foreign Policy Journal*, tại địa chỉ: <http://www.foreignpolicyjournal.com/2013/10/16/the-death-of-a-giant-gen-vo-nguyen-giap/>, truy cập ngày 19/3/2014.

¹⁸Joseph Gregory, “Gen. Vo Nguyen Giap, Who Ousted U.S. From Vietnam, Is Dead”, October 4, 2013, *The New York Times*, tại địa chỉ: <http://www.nytimes.com/2013/10/05/world/asia/gen-vo-nguyen-giap-dies.html?partner=rss&emc=rss&r=1&>, truy cập ngày 19/3/2014.

thua một cuộc chiến tranh nào”.¹⁹ Có thể nói, chiến thắng Điện Biên Phủ đã góp phần to lớn trong việc vinh danh tài năng của Võ Nguyên Giáp. Tài năng lãnh đạo của tướng Giáp đã được các nhà sử học đánh giá rất cao. Trong quyển *Great military leaders and their campaigns*, ngoài các tướng lĩnh tài tình khác như Hannibal, Julius Caesar, Chingiz Khan, Napoleon, Wellington, Nelson, Ulysses S. Grant, Erich von Manstein, Georgy Zhukov,... thì Jeremy Black - Giáo sư Lịch sử tại University of Exeter đã xếp Võ Nguyên Giáp là nhân vật thứ 59 (theo trình tự thời gian) trong số 59 nhà lãnh đạo quân sự tài tình nhất trong 2.500 năm qua. Đặc biệt, vào năm quyển sách được xuất bản (2008) thì Đại tướng Võ Nguyên Giáp vẫn còn sống.²⁰

Kết luận

Có thể nói, chiến thắng Điện Biên Phủ (7/5/1954) đã trở thành một trong những trận chiến ghi dấu ấn quan trọng trong lịch sử đấu tranh chống giặc ngoại xâm của dân tộc Việt Nam, cũng như nhân dân thế giới. Trong tập sách *From prologue to epilogue in Vietnam*, Giáo sư Mortimer T. Cohen đã nhận định về giá trị của chiến thắng Điện Biên Phủ: “Điện Biên Phủ là sự biểu tượng của tinh thần dân tộc và niềm kiêu hãnh của người Việt về một biến cố có nhiều ảnh hưởng nhất trong dòng chảy lịch sử của họ. Có một đứa trẻ nào ở trong làng mà không biết đến những chiến thắng đối với Trung Hoa và Mông Cổ - hai lực lượng quân sự mạnh nhất ở châu Á? Những biến cố này và cuộc đấu tranh chống giặc ngoại xâm trong một ngàn năm đã được lồng vào trong văn học, những bài hát, và những câu tục ngữ của họ. Đối với người Việt, Điện Biên Phủ là một trận chiến khác trong đó họ đã đánh bại quân xâm lược. Và hầu hết mọi người, bất kể là thuộc tôn giáo, tầng lớp xã hội nào, hoặc phục vụ cho quân đội Pháp, đều hãnh diện vì nó”.²¹ Từ đội Việt Nam Tuyên truyền Giải phóng quân được thành lập vào ngày 22/12/1944, ban đầu chỉ có 34 chiến sĩ với các phương tiện còn rất thiếu thốn nhưng chỉ chưa đầy 10 năm thì Quân đội Nhân dân Việt Nam (đổi tên chính thức từ Quân đội Quốc gia Việt Nam từ năm 1950) đã có thể chiến thắng quân đội Pháp. Dưới sự lãnh đạo tài tình của Võ Nguyên Giáp, quân đội Việt Nam đã trở nên chính quy và tinh nhuệ có khả năng đánh trả đế quốc thực dân cũ với ưu thế áp

¹⁹ *Điện Biên Phủ - Nhìn từ phía bên kia*, Nxb. Quân đội nhân dân, Hà Nội, 1994, tr. 113.

²⁰ Jeremy Black (2008), *Great Military Leaders and their Campaigns*, New York/London: Thames & Hudson.

²¹ Nguyên văn tiếng Anh: “Dien Bien Phu was the expression of that Viet nationalism and pride which had been the strongest single event in the course of their history. Was there a village schoolchild who did not know of the victories over the Chinese and Mongols – the two leading military powers in Asia? These events and the millenium old struggle against foreigners were woven into their literature, their songs, their proverbs. To the Viets Dien Bien Phu was another battle in which they had defeated the invaders. And most of them, regardless of religion, social class, or service with the French armed forces, were proud of it”. Xem Mortimer Theodore Cohen (1979), *From prologue to epilogue in Vietnam*, New York: Retriever Bookshop, p.206.

đạo về quân sự. Có thể nói, công lao của Võ Nguyên Giáp là rất to lớn và thể hiện rõ nhất trong chiến dịch Điện Biên Phủ.

Có thể thấy, việc Võ Nguyên Giáp đưa ra những quyết định quân sự quan trọng làm nên chiến thắng lịch sử Điện Biên Phủ của một đội quân khởi đầu với chân đất, áo vải, vũ khí thô sơ trước quân đội Pháp hùng mạnh đã thể hiện rất rõ thiên tài quân sự của ông. Đối với Võ Nguyên Giáp đó là sự am hiểu truyền thống lịch sử - văn hóa của dân tộc, truyền thống kiên cường chống ngoại xâm của cha ông cùng với sự mẫn tiệp của phương pháp tư duy triết học và luật học mà ông đã học được từ người Pháp, kết hợp chặt chẽ với sự vận dụng nhuần nhuyễn những tư tưởng cách mạng của Hồ Chí Minh trong một con người có nhiều tố chất tài năng. Tất cả đã hình thành nên một tư tưởng quân sự rõ nét của Đại tướng Võ Nguyên Giáp.

Có thể nói, tư tưởng quân sự của Võ Nguyên Giáp là một trong những tư tưởng đặc sắc, đã thấm nhuần và kết hợp được sức mạnh dân tộc trong hoàn cảnh lịch sử mà quân và dân ta đang trong tình cảnh vô cùng khó khăn, thiếu thốn. Trong quyển “*Victory at Any Cost: The Genius of Viet Nam's Gen. Vo Nguyen Giap*”, Cecil B. Currey - chuyên gia nghiên cứu lịch sử quân sự đương đại của Mỹ nhận định rằng tư tưởng quân sự của Võ Nguyên Giáp là kết tinh của những giá trị cao đẹp từ lịch sử quân sự Việt Nam như Lê Lợi, Trần Hưng Đạo, Nguyễn Trãi,... nhưng cũng kế thừa những tư tưởng sáng tạo từ Tôn Tử, Napoleon hay Thomas Lawrence,...²²

Tài liệu tham khảo

1. Bernard Fall (1966), *Hell in a Very Small Place; the siege of Dien Bien Phu*, Philadelphia: Lippincott.
2. Jeremy Black (2008), *Great Military Leaders and their Campaigns*, New York/London: Thames & Hudson.
3. John Arquilla (2011), *Insurgents, Raiders, and Bandits: How Masters of Irregular Warfare Have Shaped Our World*, Chicago, IL: Ivan R Dee.
4. Mark Grossman (2007), *World Military Leaders: A Biographical Dictionary*, New York: Facts on File.
5. Martin Windrow (2004), *The Last Valley: Dien Bien Phu and the French Defeat in Vietnam*, London: Weidenfeld and Nicolson, Ltd., (Onion Publishing).
6. Nguyễn Quang Ngọc (chủ biên) (2013), *Tiến trình lịch sử Việt Nam*, Nxb. Giáo dục Việt Nam.
7. Phillip B. Davidson (1988), *Vietnam at War: The History: 1946-1975*, Novato,

²² Cecil B. Currey (Nguyễn Văn Sự dịch) (2013), *Võ Nguyên Giáp - Chiến thắng bằng mọi giá*, Nxb. Thế giới, Hà Nội, tr. 236.

CA: Presidio Press.

8. Robert J. O'Neill (1969), *General Giap: Politician and Strategist*, Praeger.

9. Stanley Karnow (1994), *Vietnam: A History*, Pimlico, London.

